

14.10.2021

Hengityслиiton lausunto

VN/22964/2021

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyyntipakkausten varoitusmerkinnöistä annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta

Asetusluonnoksessa ehdotetaan muutosta tupakan vähittäismyyntipakkaukseen vaadittaviin tupakoinnin lopettamista koskeviin tietoihin. Pakkaukseen ehdotetaan uutta verkko-osoitetta, koska uusi osoite viittaisi enemmän lopettamiseen. Säännösmukaisissa perusteluissa todetaan, että THL:n entinen verkkosivu on käytössä kulunut, eikä aja tarkoitustaan. Viranomais sivun uusikaan osoite ei kuitenkaan yksinään houkuttele tupakoinnin lopettamista harkitsevia hakemaan tukea lopettamiseen.

Pelkkä tupakoinnin lopettamista koskeva tieto: ”Tukea lopettamiseen: www.lopetan.fi” ei ole riittävä tuki henkilöille, jotka harkitsevat lopettamista. Uuden lain tavoitteiden saavuttamista edistää paremmin vahva signaali henkilökohtaisesta lopettamisen tuesta ja neuvonnasta, jolloin puhelimen päässä saatavilla on suoraan henkilö, jolla on asiantuntemusta auttaa, ja ohjata myös vertaistuen pariin.

Ilmainen henkilökohtainen tuki tupakoinnin lopettamiseen puhelimitse sitouttaa hyvin tupakoinnin lopettamiseen: Tupakka- ja nikotiiniriippuvuuden ehkäisyn ja hoidon Käypä hoito -suositukseen liittyvässä näytönastekatsauksessa todetaan puhelimitse annettava vieroitusohjaus tehokkaaksi, ja erityisen toimivaksi silloin, jos ohjauskertoja on 3-7 (näytönaste A).

Kaikille tuen ja ohjauksen hakeminen verkkopalvelusta ei ole luontaista, ja Hengityслиiton ilmaiseen Stumppi -puhelimeen (STEA:n toiminta-avustus) soittavatkin erityisesti heikommassa sosioekonomisessa asemassa olevat, paljon tupakka- ja muita nikotiinituotteita käyttävät henkilöt. Kaikilla ei edelleenkään ole nettiyhdyttä, tarvittavia digitaitoja tai terveydentilansa tai muiden olosuhteidensa takia jaksamista tiedon ja tuen hakuun verkosta. Yhdenvertaisempaa on tarjota mahdollisuus tukeen myös puhelimen kautta.

Asetuksen nimikkeen laajentaminen koskemaan muutakin kuin pakollisia varoituksia on kannatettavaa. Nimike koskisi jatkossa laajemmin pakkauksen merkintöjä, mukaan lukien tietoja tupakoinnin lopettamiseen tarjolla olevasta tuesta. Asetuksessa (6§, kohta3) onkin säädettävä myös tupakoinnin lopettamiseen tarjolla olevan verkkosivuosoitteen lisäksi Stumppi -neuvonnan puhelinumero näkyvyydestä pakkauksessa.

Monissa Euroopan maissa, joissa on siirrytty yhdenmukaisiin pakkauksiin, onkin vähittäismyyntipakkauksessa näkyvillä myös puhelinumero, josta saa henkilökohtaista tukea tupakoinnin lopettamiseen. Vastaava tieto pitää löytyä kaikista nikotiinituotepakkauksista.

14.10.2021

Stumppi-neuvontapuhelin on ainoa valtakunnallinen puhelinpalvelu, joka tukee tupakoinnin lopettajia. Stumppi-puhelin on tunnustettu kansalliseksi palveluksi (*National Helpline*), joka täyttää Maailman terveysjärjestö WHO:n indikaattorit tupakoinnin lopettamisen tueksi.

Säädöksen valmistelussa on haluttu seurata erityisesti Tanskan esimerkkiä, ja varsinaisessa lakiluonnoksessa viitataan laajemmin myös muihin eurooppalaisiin esimerkkeihin. Tiedossa on, että useissa Euroopan maissa, joissa on otettu käyttöön EU:n tupakkatuotedirektiivin ja WHO:n tupakkapuitesopimuksen (FCTC) suosittama pakkausten yhdenmukainen ulkoasu, onkin pakollisten varoitusten ja lopettamista koskevan verkko-osoitteen lisäksi esillä myös puhelinnumero, josta saa tukea tupakoinnin lopettamiseen. Euroopassa puhelinnumerot ovat pakkauksissa näkyvillä mm. seuraavissa maissa: Tanska, Norja, Irlanti, Puola ja Luxemburg.

Tupakkalakiesityksen (HE141/2021) lausuntoyhteenvedossa todetaan:

”THL ja kansanterveysjärjestöt ehdottivat lausunnoissaan, että vähittäismyyntipakkauksien pakollisiin tupakoinnin lopettamista koskeviin tietoihin lisättäisiin nykyisen verkko-osoitteen lisäksi ilmaisen Stumppi-neuvontapalvelun numero.”

Stumppi -palvelulla on laaja tuki, ja se on tunnettu sekä ollut toiminnassa jo miltei 20 vuotta. Palvelun käyttäjien mielestä Stumppi -palvelu tukee hyvin tupakoinnin ja muiden nikotiinituotteiden käytön lopettamista ja auttaa pysymään lopettamispäätöksessä.

Tupakka- ja nikotiinituotteiden vähittäismyyntipakkausten uudistamisen yhteydessä onkin helppo toteuttaa yksittäinen toimenpide, jolla edistetään laajasti kansanterveyttä ja ennaltaehkäistään vaativamman hoidon tarvetta. Palautetaan Stumppi -neuvonnan puhelinnumero 0800 148 484 vähittäismyyntipakkauksiin vuoteen 2030 saakka.

Helsinki, 14.10.20221

Mervi Puolanne
Järjestöjohtaja
mervi.puolanne@hengitysliitto.fi
p. 040 588 2782

Satu Mustonen
Erityisasiantuntija
satu.mustonen@hengitysliitto.fi
p. 0406692096